

El llenguatge

L'enllaç entre cognoms

17/III/1979

¿Es realment obligatori —ens demana un lector— d'interposar la conjunció copulativa i entre els dos cognoms patern i matern? No diríem pas tant: diríem que és simplement una habitud molt arrelada entre nosaltres, certament del tot recomanable i que té, a més, una funció molt concreta: la d'indicar que els dos noms que enllaça són ben bé el cognom patern i el matern, cosa que, sense la copulativa, en alguns casos pot ésser dubtós. Efectivament, escrivint, per exemple, Joan Ramon i Cortès no hi ha dubte que Ramon és el primer cognom i Cortès el segon. En canvi, sense la copulativa, Jona Ramon Cortès, és evident que hi pot haver confusió: tant es pot interpretar JoanRamon Cortès com Joan Ramon i Cortès. Per això també es recomana que els patronímics composts siguin escrits amb un guionet entre els dos components que contribueixi a evitar les confusions.

El costum d'escriure la copulativa i entre els dos cognoms no és pas, com algú creu, exclusiu del català. Casos com Menéndez y Pelayo, Tamayo y Baus, Gabriel y Galán, etc, són ben coneguts. La majoria d'escriptors, artistes, polítics, etc catalans que han signat habitualment amb tots dos cognoms ho han fet enllaçant-los amb la copulativa però no falten els qui n'han prescindit i els qui l'han substituïda per un guionet: Casas Carbó, Carreras Candi, Surinyach Senties, López-Picó, Salvat-Papasseit, entre d'altres.

Una cosa és, però, la signatura habitual d'un intel·lectual o d'un artista —el seu nom literari o artístic— i una altra l'esment del seu nom complet, patronímic i cognoms patern i matern. Es norma usualment observada de respectar el primer, quan l'ha plenament consagrat, en la reproducció de les seves obres, antologies, comentaris, referències diverses, etc, encara que a cops, quan se'n repeteix l'esment en un mateix text i, especialment, en el cas de les figures de primera línia, se'n lleva el patronímic. Diem, així, Joan Maragall, Antoni Rovira i Virgili, Joan Salvat-Papasseit i J. V. Foix, que a cops re-
quim a Maragall, Rovira i Virgili, Salvat-Papasseit i Foix. Però en una obra de caràcter enciclopèdic sembla obligat d'esmentar els dos cognoms units per la copulativa. Així podem saber, per exemple, que Prat de la Riba, Nicòlau d'Oliver es deien Enric Prat de la Riba Serra i Lluís Nicòlau i d'Oliver.

Albert Jane